

«ՍԵՎԱՆԻ Խ.ԱԲՈՎՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ԱՎԱԳ ԴՊՐՈՑ» ՊՈԱԿ

**ՀԵՐԹԱԿԱՆ ԱՏԵՍՏԱՎՈՐՄԱՆ ԵՆԹԱԿԱ
ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐԻ ՎԵՐԱՊԱՏՐԱՍՏՄԱՆ
ԴԱՍԸՆԹԱՑ**

ԱՎԱՐՏԱԿԱՆ ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

ԹԵՄԱ՝ ՈՒՍՈՒՑՉԻ ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑՈՒՄԸ ՍՈՎՈՐՈՂԻ ԾՆՈՂՆԵՐԻ ԿԱՄ
ՆՐԱՆՑ ՕՐԻՆԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉՆԵՐԻ ՀԵՏ՝ ՍՈՎՈՐՈՂՆԵՐԻ
ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՄԱՆ ԵՎ ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԴԱՍՏԻԱՐԱԿՈՒԹՅԱՆ
ՀԱՐՑԵՐՈՒՄ

ՀԵՂԻՆԱԿ՝	ՌՈՒԶԱՆ ՍԱՆԵՅԱՆ
ԽՈՒՄԲ/ԱՌԱՐԿԱ/	«ՔԻՄԻԱ»
ՂԵԿԱՎԱՐ՝	ՀԱՄԻԿ ՄՈՎՍԻՍՅԱՆ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ.....

2

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ.....

3

ՏԵՍԱԿԱՆ ՄԱՍ

1.1 Դպրոց-ծնող համագործակցության տեսամեթոդական հիմքերը.....5

1.2 Ծնողական ժողովների անցկացման կարևորությունը.....9

Փորձարարական մաս

2.1 Սոցիոլոգիական հարցում ծնողների շրջանում վերաբերող դպրոց-ընտանիք համագործակցությանը.....12

ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ.....

14

ԱՌԱՋԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ.....1

5

ՕԳՏԱԳՈՐԾՎԱԾ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ

ՑԱՆԿ.....16

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

Ուսուցչի գերխնդիրն ու առաքելությունը սովորողի կրթության ու դաստիարակության համար նպաստավոր պայմաններ ստեղծելն է և ուսումնադաստիարակչական գործընթացի արդյունավետ իրականացումը՝ որպես ուսումնական գործընթացի հիմնական կազմակերպիչ և պատասխանատու: Այս առումով անգնահատելի է ուսումնական գործընթացում սովորողի հետ տարվող ճիշտ ու համակողմանի մանկավարժահոգեբանական աշխատանքը, որն առանցքային նշանակություն ունի վերջիններիս անձի ձևավորման, ուսումնական գործընթացի արդյունավետ իրականացման ու հետագա կենսագործունեության համար:

Որպեսզի ուսուցիչը կարողանա արդյունավետ իրականացնել կրթողի, դաստիարակողի իր գործառույթը, հարկավոր է, որ ընտանիք-դպրոց կապը լինի շարունակական, աջակցող, համագործակցային: Առողջ համագործակցության արդյունքում, անշուշտ, հնարավոր է անցնցում անցնել ուսումնական բոլոր մակարդակները, հաղթահարել մարտահրավերներ և ունենալ առաջադիմող, բարձր արժեհամակարգ ունեցող սովորողներ:

Աներկբայորեն մեծ է ուսուցչի՝ որպես կրթողի դաստիարակողի, ուղղորդողի, խրախուսողի դերը սովորողի առաջադիմության, մոտիվացիայի, աշխատունակության բարձրացման հարցում, սակայն ուսուցիչն ավելի վստահ է առաջ շարժվում, երբ սովորողի ծնողը կամ օրինական ներկայացուցիչն ունի գիտակցական բարձր մակարդակ, ծնողավարական հմտություններ, կարևորում է դպրոցի հետ անքակտելի ու շարունակական համագործակցությունը՝ ի շահ երեխայի կրթության ու դաստիարակության: Հենց այս համատեքստում է, որ անփոխարինելի կարելի է համարել երկու սուբյեկտների կողմից խնդիրների միասնական վերհանումը, դրանց լուծումները փնտրելու ճանապարհին փոխգործակցությունը, հանդուրժողական ու բարեվարք մթնոլորտի առկայությունը: Արդյունքում՝ երկու կողմերը փոխլրացնում են միմյանց՝ նպատակ ունենալով ապահովել սովորողների՝ կրթությունն ստանալու իրավունքը:

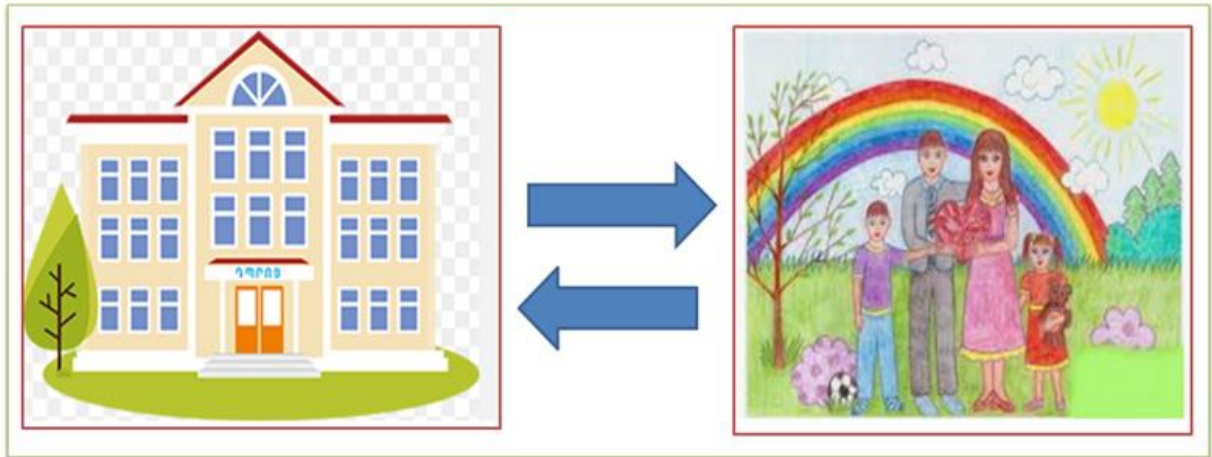
Չետագոտության թեմայի արդիականությունը: Սույն հետագոտության արդիականության համար հիմք է հանդիսանում սովորողի կրթության ու դաստիարակության իրավունքի իրացման ճանապարհին ծնող-ուսուցիչ առողջ համագործակցային հարաբերությունների հաստատումը, որն անկյունաքարային նշանակություն ունի սովորողի անձի ձևավորման, դաստիարակչական խնդիրները լուծելու, առաջադիմությունը խթանելու հարցերում

Չետագոտության նպատակը: Ուսումնասիրել ծնող-դպրոց շարունակական համագործակցության դերը սովորողի կրթության ու դաստիարակության արդյունավետ իրականացման գործընթացում:

Չետագոտության խնդիրը.

- ✓ Սահմանել այն եղանակներն ու ձևերը, որոնց շրջանակներում թույլատրելի է և անհրաժեշտ, որպեսզի ծնողն ու ուսուցիչը, միմյանց փոխօգնելով ու փոխլրացնելով, նպաստեն, որ ուսումնական գործընթացում սովորողն ունենա գիտակցված մոտեցումներ, առաջադիմի, ունենա կրթական չափորոշիչների վերջնարդյունքներին համապատասխան գիտելիք, հմտություններ ու կարողություններ:
- ✓ Դիտարկել ծնող-դպրոց համագործակցության ձևերն ու եղանակները:
- ✓ Ծնողների շրջանում իրականացված սոցիոլոգիական հարցման միջոցով վեր հանել Չիմնախնդրի կնճռոտ կողմերը:

Չետագոտության վարկածը: Ընդանիք-դպրոց համագործակցությունը սովորողի ուսումնառության ու դաստիարակության գործընթացում կարևոր և անփոխարինելի բաղադրիչ է, առանց որի չի կարելի նշված գործընթացն արդյունավետ իրականացնել:

ՏԵՍԱԿԱՆ ՄԱՍ

1.1 Դպրոց-ծնող համագործակցության տեսամեթոդական հիմքերը

Ինչպես գիտենք, ուսումնական գործընթացի մասնակից են հավարվում սովորողը, սովորողի ծնողը կամ օրինական ներկայացուցիչը և ուսուցիչը: Վերջիններիս¹ իրավունքներն ու պարտավորությունները սահմանված են «Հանրակրթության մասին» ՀՀ օրենքով: Ուսուցչը ուսումնական գործընթացի հիմնական կազմակերպիչն ու իրականացնողն է, ով պարտավոր է նպաստել ուսումնական հաստատությունում սովորողների կողմից հանրակրթական (հիմնական և լրացուցիչ) ծրագրերի յուրացման և առարկայական չափորոշիչների ապահովման գործընթացին, ինչպես նաև ուսուցման մեթոդների կիրառման միջոցով համապատասխան գիտելիքների, հմտությունների ձեռքբերմանը, արժեքային համակարգի ձևավորմանը, իրականացնել հանրակրթական ծրագրերը²:

Այս տեսակետից շատ կարևոր է նաև սովորողի ծնողի կամ օրինական ներկայացուցչի պատասխանատու վերաբերմունքը կրթական գործընթացին, վերջինիս կողմից ուսուցչի հետ համագործակցելու, սովորողին վերահսկելու ու առաջնորդելու գործառույթը. «Սովորողի ծնողն օրավույն ունի համագործակցելու ուսումնական հաստատության մանկավարժական աշխատողների հետ իր երեխայի կրթության կազմակերպման հարցերով³:

¹ «Հանրակրթության մասին» ՀՀ օրենք, հոդված 27, 28:

² «Հանրակրթության մասին» ՀՀ օրենք, հոդված 28, կետ 2.3:

³ «Հանրակրթության մասին» ՀՀ օրենք, հոդված 28, կետ 2:

Սովորողի կրթական կարիքների հետազոտման, նրա լավագույն որակների և հատկությունների բացահայտման ու զարգացման հարցերում դպրոցի և ընտանիքի փոխներգործության հիմքում պետք է դրված լինեն ընդհանուր հետաքրքրություններն ու նպատակները: Այդ փոխհարաբերությունների հիմքում պետք է դրվեն միմյանց նկատմամբ վստահության, փոխադարձ հարգանքի, փոխօգնության և օժանդակության, համբերատարության սկզբունքները: Միայն այս սկզբունքների առկայության պարագայում է հնարավոր խթանել ուսուցիչի աշխատանքի արդյունավետությունը, քանի որ ծնողների հետ համատեղ ջանքերով կարելի է հասնել սովորողի՝ ինքնորոշման, ինքնակառավարման, խոչընդոտների ու դժվարությունների հաղթահարման համար անհրաժեշտ կարողունակությունների անցնցում ձևավորմանը: Սովորողին, ծնողներին և ուսուցիչներին պետք է միավորեն ընդհանուր մտահոգություններ, խնդիրներ, նպատակներ ու դրանց հասնելու լուծումներ, եղանակներ: Այսպսով, դպրոցի և ընտանիքի համագործակցությունը երկարատև ու բարդ գործընթաց է, որի հիմքում պետք է դրված լինեն հետևյալ սկզբունքները

- *Փոխադարձ հարգանքը ծնող-ուսուցիչ հարաբերություններում*
- *Առողջ բարոյահոգեբանական միջավայրը*
- *Ընդհանուր շահի շուրջ բանակցելու, ելքեր գտնելու կարողությունը*
- *Արդյունավետ հետադարձ կապի մեխանիզմների գործարկումը*
- *Մշտադիտարկումը*
- *Միալների ընդունումը, վերլուծություն, թերի կողմերի արձանագրումը*
- *Ինքնանդրադարձ կատարելու կարողությունը*
- *Չունմանիստական մոլումները*
- *Սեփական շահի ստորադասումը*
- *Անձնային բարձր որակների դրսևորումը*

Նշված համագործակցությունը պետք է կազմակերպվի պլանավորված ու համակարգված ձևով: Ծնողները և ուսուցիչները պատասխանատվություն են կրում միևնույն սովորողի կրթության ու դաստիարակության համար, հետևաբար դաստիարակությունն արդյունավետ կլինի, երբ վերջիններս մշտապես կապ պահեն միմյանց հետ, ձևավորվեն դաստիարակության գործընթացի միասնական նպատակներ, ձգտումներ ու հայացքներ, ինչպես նաև փորձեն համատեղ ուժերով մշակել դաստիարակչական մեխանիզմներն ու դրանց լուծման ուղիները: Ուսուցիչների և ընտանիքի փոխներգործության բնույթը պայմանավորող

հանգամանքներից է ծնողների իմացական կարողությունները , հայացքներն ու դիրքորոշումները: Շատ կարևոր է նաև ծնողի կողմից ազնիվ ու անվերապահ մոտեցումն ուսուցչին, դպրոցին: Երբ ծնողը ներգրավված է զավակի կրթության գործընթացում, աշակերտն ունի ավելի բարձր ակադեմիական առաջադիմություն, քննությունների և թեստերի ավելի լավ արդյունքներ: Այդ նույն ժամանակ բարելավվում է հաճախման ցուցանիշը, աշակերտի մոտ զարգանում են սոցիալական հմտությունները և նրա վարքը դրական է դառնում ինչպես տանը, այնպես էլ դպրոցում: Սրանք այն շատ կարևոր գործոններն են, որոնք ազդում են աշակերտի վրա ինչպես դպրոցում ուսանելիս, այնպես էլ ապագա մասնագիտական գործունեության ընթացքում⁴:

Ուսումնական գործընթացին ծնողների ներգրավվածությունը մեծապես կարող է պայմանավորել սովորողների հաջողությունը: Անկախ ընտանիքի սոցիալ-տնտեսական կարգավիճակից, ծնողի կրթության աստիճանից՝ վերջինիս ներգրավվածությունը սովորողի կրթության գործընթացին անփոխարինելի կարելի է համարել սովորողի զարգացման վրա թողած ազդեցության առումով: Այն սովորողները, ում ծնողներն ավելի բաց են համագործակցության համար, հաճախակի են հետաքրքրվում իրենց երեխաների վարքով ու առաջադիմությամբ, ավելի են մոտիվացվում: Արդյունքում, նրանք դառնում են ավելի պատասխանատու, բարձրանում է աշխատունակության մակարդակը և ունենում են հաջողություններ: Անշուշտ, ծնողների ներգրավվածությունը դպրոցի, դասարանի սովորողի դպրոցական կյանքին դրական է անդրադառնում նաև կրթական հաստատության վրա: Ուսումնական գործընթացում ծնողների ակտիվությունը նպաստում է վերջիններիս հետ բարեկամական հարաբերությունների հաստատմանը՝ ստեղծելով բարոյահոգեբանական կայուն միջավայր:

Շատ կարևոր է երեխայի դաստիարակությունն ընտանիքում: Ընտանեկան դաստիարակությունը, ընտանեկան փոխհարաբերությունների և ընտանիքի հիմնախնդիրները ներկայումս դարձել են առավել արդիական: Ուսուցչի համագործակցությունը հոգեբանների, ծնողների կամ նրանց օրինական նեկայացուցիչների հետ հասարակության կողմից գիտակցվում է, որ աճող սերնդի դաստիարակության գործում մեծ է ընտանիքի դերը: Ընտանեկան դաստիարակության հաջողությունն ապահովող առաջին պայմանը համերաշխ ընտանիքի առկայությունն է: Ընտանիքում լավ փոխհարաբերությունների, առողջ

⁴ http://kargiskola.ge/parent/pdf/PE_GUIDE_Armenian.pdf Ծնողների ներգրավվածությունը, Թբիլիսի, 2015, էջ 3:

մթնուրրտի առկայության դեպքում աճում են հանգիստ, հավասարակշռված, եռանդուն ու կենսուրախ մարդիկ: Երեխայի դաստիարակության հարցում մեծ նշանակություն ունեն ծնողների կամ օրինական ներկայացուցիչների փոխհարաբերությունները երեխաների հետ: Դա բարդ հարց է, որի լուծման ժամանակ առաջնակարգ նշանակություն է ստանում խստության և քնքշության չափը: Բարդույթներից գերծ, հոգեբանորեն կայուն, հասարակության պահանջներն ընկալող և դրանց համարժեք արձագանքելու ունակ անձի ձևավորման առաջնային նախադրյալը բարոյահոգեբանական առողջ մթնուրրտ ու հոգեբանական և սոցիալական խնդիրները հաղթահարելու կարողություններ ունեցող, դաստիարակչական և սոցիալականացման գործառույթներ իրականացնող, երեխայի իրավունքները, նրա հանդեպ պարտականությունները գիտակցող և դրանք կյանքի կոչող ընտանիքի առկայությունն է: Ազնվությունը, մարդասիրությունը, բարությունը, կենցաղային խնդիրներին դիմագրավելու կարողությունը ձևավորվում են միայն այն դեպքում, երբ երեխան մանկուց ականատես է եղել անկեղծ ու ջերմ մարդկային հարաբերությունների, ինչը ակնկալվում է ընտանիքում⁵: Վստահաբար կարող ենք ասել, որ կրթական համակարգում ավելի լավ արդյունքների հասնելու, սովորողների կրթության ու դաստիարակության համար նպաստավոր պայմաններ ստեղծելու համար դպրոցը և ուսուցիչը պետք է հետաքրքրված լինեն ծնողների հետ ակտիվ համագործակցմամբ: Իսկ ծնողները, առաջնային համարելով սեփական երեխայի լավ ու որակյալ կրթությունը, պետք է մշտապես համագործակեն դպրոցի մանկավարժական աշխատողների, այլ սովորողների ծնողների հետ:

Այսօր դպրոցում լրջագույն խնդիրներ են առաջանում կապված ծնողների որոշ մասի ինքնադաստիարակության հարցերի հետ, ուստի սովորողների հետ ունեցած որոշակի դժվարությունների հիմնական դրդապատճառները կարելի է փնտրել հենց ծնողների մեջ: Ընտանիքը փոքրիկ հասարակություն է, որի ամբողջականությունից է կախված մարդկային ամբողջ մեծ հասարակությունը: Կարգապահության լավագույն դպրոցը հենց ընտանիքն է, որի գլխավոր իմաստն ու նպատակը երեխաների դաստիարակությունն է: Իսկ երեխաների դաստիարակության գլխավոր դպրոցը ծնողների փոխհարաբերություններն ու վերաբերմունքն է միմյանց նկատմամբ: Այն ծնողներն են շահում, ովքեր երեխաների դաստիարակությունն իրականացնելիս ամեն ինչի չափը դարձնում են սովորույթ,

⁵ Ковтуненко Л. В. Семья как социокультурная среда воспитания и ресоциализации несовершеннолетних правонарушителей // «Вестник Воронежского института МВД России», 2012, № 3, էջ 137-143

բնավորության գիծ, ամենօրյա կանոն, ու դրանցով այնպես են առաջնորդվում, ինչպես օրենքը հարգող դատավորը: Ծնողները դասդեկի, ուսուցիչների անմիջական օգնությամբ պարտավոր են սիրո զգացմունքներ դաստիարակել⁶ :

Այսպիսով, կարելի է պնդել, որ ընտանիքն ու դպրոցը փոխլրացնում են միմյանց երեխայի կրթության ու դաստիարակության հարցերում: Եվ քանի որ այս երկու սուբյեկտներն ունեն ընդհանուր նպատակներ, ուստի վերջիններիս առողջ ու նպատակային համագործակցությունն անչափ կարևոր է:

1.2 Ծնողական ժողովների անցկացման կարևորությունը

Ծնողների հետ մշտական կապի մեջ լինելու, հնարավոր խնդիրները, դասարանում առկա կազմակերպչական հարցերը քննարկելու համար դասարանի ղեկավարը սահմանված կարգի համաձայն պետք է անցկացնի ծնողների հետ ընդհանրական հանդիպումներ՝ ծնողական ժողովներ: Սա այն հարթակն է, որտեղ թե՛ ուսուցիչը, թե՛ սովորողի ծնողը՝ հայրը, մայրը, օրինական ներկայացուցիչը, ունեն հնարավորություն ուղիղ հաղորդակցման: Ծնողական ժողովը ծնողների հետ աշխատանքի հիմնական ձևն է, որի միջոցով լուծվում են դասարանական ժողովների ժամանակ առաջացած խնդիրները, քննարկվում են սովորողների հնարավոր վարքային, կրթական և այլ բնույթի հարցերը: Ժողովի ժամանակ էական նշանակություն ունի ուսուցիչների շփման ոճն ու նպատակը: Ժողովի ընթացքն արձանագրվում է, ըստ անհրաժեշտության՝ կարելի է կազմակերպել արտահերթ ծնողական ժողովներ: Ուսուցիչը նախ և առաջ ծնողի համար ներկայացնում է առկա խնդիրը կամ իրավիճակը, խոսում դրա հնարավոր դրական ու բացասական ենթատեքստի ու զարգացման հնարավոր սցենարների, հետևանքների մասին: Այստեղ կարևոր է ծնողական համայնքի արձագանքը՝ հետադարձ կապ ստեղծելու կարողությունը: Շատ կարևոր է, որ ծնողն ընդունի և՛ դրական և՛ բացասական կամ քննադատողական դիտարկումները: Շատ հաճախ՝ վերջին դիտարկումների պարագայում, ծնողները ցուցաբերում են անհավասարակշիռ ու պաշտպանողական վարքագիծ: Մինչդեռ, շատ կարևոր է արձանագրել խնդիրը, դնել այն քննարկման, որպեսզի դրան հետևի լուծումներ գտնելու հնարավոր հիմնախնդիրներն ու

⁶ Յու. Ամիրջանյան, Ա. Սահակյան, «Մանկավարժություն», Երևան, 2005, էջ 391-392

բացթողումները շտկելու փուլը: Բացառապես քաղաքավարի, մանկավարժական էթիկայի կանոնների պահպանմանամբ պետք է տեղի ունենա ուսուցիչ-ծնողական համայնք շփումն ու համագործակցությունը: Լարվածությունը, կոնֆլիկտների անկառավարելիությունը, անշուշտ, այս գործընթացում տեղ չունեն: Դասղեկի վարքագծի կանոնները ծնողական ժողովի ընթացքում խիստ կարևոր են: Խոսքի, ինտոնացիայի, ժեստերի և այլ միջոցների օգնությամբ հարկավոր է ծնողներին հաղորդել հարգանք, փորձել հասկանալ ու ճիշտ որոշել այն խնդիրները, որոնք առավել անհանգստացնում են նրանց: Խոսել ծնողների հետ հարկավոր է հանգիստ և բարեհամբույր: Կարևոր է, որ բոլոր սովորողների ծնողները ժողովից գնան հավատով լցված դեպի իրենց երեխան:

Ծնողական ժողովի ընթացքում համատեղ աշխատանքի արդյունքը պետք է լինի այն, որ ծնողները դառնան ավելի վստահ այն բանում, որ իրենց երեխաների դաստիարակության հարցում կարող են հենվել ուսուցչի և դպրոցի մյուս մանկավարժական աշխատողների աջակցության և օգնության վրա: Կարող ենք վստահաբար ասել, որ ուսուցիչի մոտեցումներից շատ բան է կախված: Ուսուցիչը սովորողների, նրանց ծնողներին հետ ճիշտ համագործակցության արդյունքում կարող է նրանց մեջ ձևավորել բարձր արժեքներ, ընտանեկան ջերմ մթնոլորտ: Հաճախ խնդիրը ոչ թե դպրոցի կամ այլ սովորողների հետ հարաբերությունների մեջ է նկատվում, այլ ծնող-երեխա փոխհարաբերություններում: Այստեղ ևս դպրոցն ունի իր անելիքը: Ծնող-երեխա կոնֆլիկտային իրավիճակների դեպքում ուսուցիչն ու հեգեբանը աշխատանք են տանելու ծնողների հետ, և այդ աշխատանքի գլխավոր նպատակը ծնողների կողմից երեխայի պրոբլեմի, նրա անհատականության օբյեկտիվ ընկալումն է, երեխայի հետ հաղորդակցման ընթացքում իր դաստիարակչական մարտավարության, ինչպես նաև կրթական գործընթացի այլ մասնակիցների հետ համագործակցության որոշումն է: Ընտանիքին ցուցաբերվող աջակցության մեջ կարևոր է ծնողների և մանկավարժների գործողությունների համաձայնեցվածությունը: Ցանկալի է, որ դժվար երեխան իր ժամանակի յուրաքանչյուր պահին գտնվի որևէ կողմի պատասխանատվության գոտում: Այս ջանքերը անհրաժեշտ են, քանի որ նույնիսկ մեկ «պրոբլեմային» երեխան կարող է եական ազդեցություն թողնել դպրոցի այլ երեխաների վրա⁷: Սովորողի կայացման, արժեհամակարգի ձևավորման համար մեծագույն վտանգ է ներկայացնում

⁷ <http://gspe.am/media/journal/2014n1b/20.pdf> Ա. Ս. Չադոյան, «Խորհրդատվության դաստիարակչական դերը սովորողների պահվածքի ձևավորման գործում», ՇՊՀ, գիտական հոդված, 2014, էջ 190:

ծնողական անտարբերությունը: Այս տեսակետից ևս իր կարևորագույն դերակատարումն ունի մանկավարժական խորհրդատվությունը: Վերը նշած պարագայում շատ կարևոր է ուսումնական հաստատության հոգեբանի աշխատանքը: Ցանկալի է, որ ծնողական ժողովներին մասնակցի նաև հանրակրթական ուսումնական հաստատության հոգեբանը:

Հանրակրթական ուսումնական հաստատության հոգեբանը հոգեբանական խորհրդատվությամբ աջակցում է ծնողներին (կամ նրանց օրինական ներկայացուցիչներին), մանկավարժներին և կրթական գործընթացի այլ մասնակիցներին սովորողների զարգացման, ուսուցման և դաստիարակության հարցերում, ինչպես նաև տալիս է անհրաժեշտ տեղեկատվություն երեխայի զարգացման համար լիարժեք պայմանների (այդ թվում՝ առանձնահատուկ) ստեղծման վերաբերյալ⁸: Մշտադիտարկման արդյունքում խնդիրներ նկատելու պարագայում ուսուցիչը, սոց. մանկավարժը կարող են տնայն իրականացնել՝ պարզելու սովորողի խնդիրները: Ուսուցչի համագործակցումը սովորողի ծնողների կամ նրանց օրինական ներկայացուցիչների հետ սովորողի կրթության կազմակերպան ու դաստիարակության մեջ ունի առանցքային նշանակություն, քանի որ լավ ու գիտակից սերունդ ունենալը թե՛ դպրոցի, թե՛ ընտանիքի համատեղ ջանքերի արգասիքն է:

Այսպիսով, եկանք այն համոզմունքին, որ ուսուցիչներն ու ծնողները ունեն ընդհանուր նպատակներ և առանց նրանց համագործակցության երեխայի կյանքը լիարժեք չէ: Դպրոցը սովորողին տալիս է գիտական գիտելիքներ, դաստիարակում է, զարգացնում է մի շարք կարողունակություններ: Ընտանիքն էլ իր հերթին ապահովում է կյանքի պրակտիկ փորձը:

⁸ <https://www.arlis.am/documentview.aspx?docid=72808> ՀՀ կառավարության որոշում:

ՓՈՐՁԱՐԱՐԱԿԱՆ ՄԱՍ

2.1 Սոցիոլոգիական հարցում ծնողների շրջանում՝ վերաբերող դպրոց-ընտանիք համագործակցությանը

Հիմնախնդիրն առավել խորքային ուսումնասիրելու նկատառումներից ելնելով՝ աշխատանքի փորձարարական հատվածում ծնողների շրջանում իրականացրել ենք սոցիոլոգիական հարցում, որի նպատակն էր.

- ✓ Բացահայտել ծնողների վերաբերմունքը դպրոց-ընտանիք համագործակցության վերաբերյալ:

- ✓ Հասկանալ, թե որքանով են հարցված ծնողները ներգրավված իրենց երեխաների ուսումնադաստիարակչական գործընթացում:
- ✓ Վեր հանել հիմնախնդրի կնճռոտ կողմերը:

Սոցիոլոգիական հարցմանը մասնակցել են թվով 23 ծնող, որոնք պատասխանել են մեր կողմից նախօրոք պատրաստված հարցերին:

ԾՆՈՂՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ ՆԱԽԱՏԵՍՎԱԾ ՀԱՐՑԱԹԵՐԹԻԿ

- 1/ Ի՞նչ հարաբերություններ ունեք Ձեր երեխաների հետ:
- 2/ Ի՞նչ հարաբերություններ ունեք Ձեր երեխային դասավանդող ուսուցիչների հետ:
- 3/ Ի՞նչ հարաբերություններ ունեք Ձեր երեխայի դասարանի ղեկավարի հետ:
- 4/ Ի՞նչ հարաբերություններ ունեք Ձեր երեխայի դասարանում սովորող երեխաների ծնողների հետ:
- 5/ Նկարագրե՛ք Ձեր վերաբերմունքը դպրոցի հանդեպ:
- 6/ Ինչպիսի՞ ծնող եք համարում Ձեզ/ընտրեք տարբերակներից/:

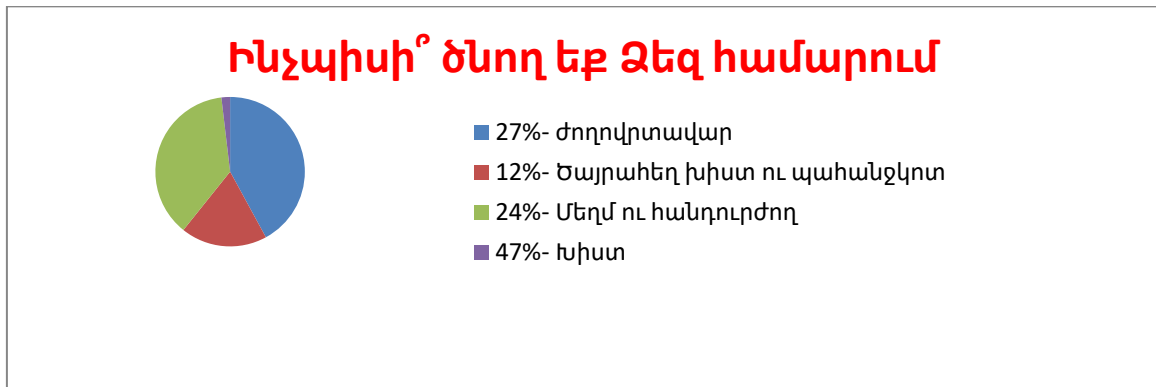
 - Ժողովրդավար
 - Խիստ
 - Սեղմ ու հանդուրժող
 - Ծայրահեղ խիստ ու պահանջկոտ
 - Երբեմն անտարբեր

- 7/ Որքա՞ն հաճախ եք ստուգում Ձեր երեխայի օրագիրը, տետրերը, վերահսկում դասերը պատրաստելու գործընթացը:
- 8/ Որքա՞ն հաճախ եք այցելում դպրոց:
- 9/ Մասնակցու՞մ եք ծնողական ժողովերին:
- 10/ Ինչպե՞ս եք վերաբերվում դպրոց-ընտանիք կապին:

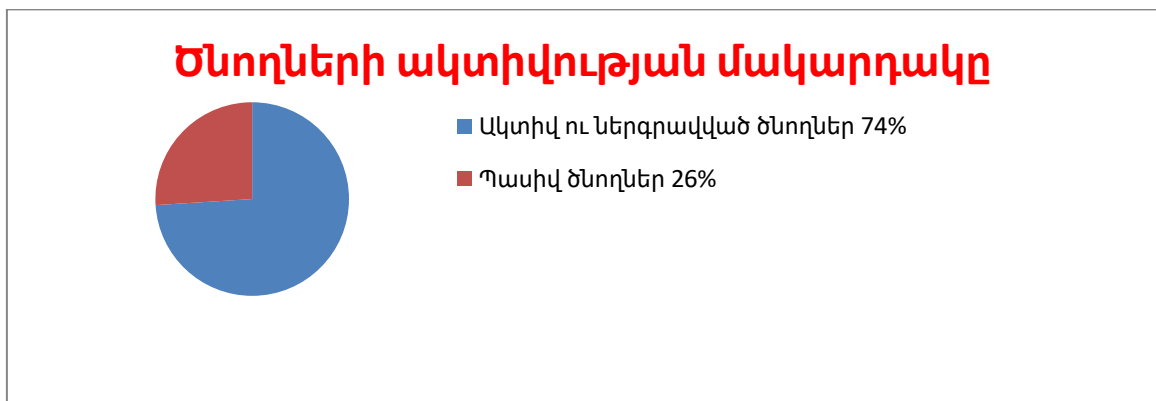
Եթե ընդհանրացնենք հարցված ծնողների պատասխանները, ապա կունենանք հետևյալ պատկերը:

Հարցման մասնակից ծնողների հիմնական մասն ունի ծնողավարական հմտությունների բարձր մակարդակ, կարևոր է համարում դպրոցի, մանկավարժական բոլոր աշխատողների հետ շարունակական և համագործակցային հարաբերությունները: Գերակշիռ մասը հետևողականորեն մասնակցում է ծնողական ժողովներին, վերահսկում սեփական երեխայի ուսումնադաստիարակչական գործընթացը, հետևում, որ երեխան պատրաստ ներկայանան դասին, չբացակայի: Ինչ վերաբերում է ծնողական համայնքի հետ համագործակցությանը, նկատենք, որ այդ մասով նկատվեց որոշակի պասիվություն: Սա, թերևս, պայմանավորված է

Ծնողների գբաղվածությամբ: Հարցադրմանը թե ինչպիսի ծնող են իրենց համարում հարցման մասնակիցները, ունենք հետևյալ պատկերը:

Հարցման արդյունքում ընդհանուր պատկերը հետևյալն է.

Կարծում ենք, որ ծնողների գերակշիռ մասը բաց է համագործակցության համար և կարևորում է սպրոց- ծնող կապը՝ որպես՝ սովորողների դաստիարակության ու կրթության գործընթացը բարելավելու մեխանիզմ

ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Այսպիսով, հիմք ընդունելով հետազոտության ընթացքում կատարած մեր պնդումները՝ կատարենք մի քանի արձանագրումներ.

- Ուսուցիչն առանցքային դերակատարում ունի սովորողների կրթության ու դաստիարակության գործընթացում՝ սովորողի ծնողին կամ օրինական ներկայացուցչին ներգրավելու առումով:
- Ուսուցիչն ուսումնական գործընթացի արդյունավետ իրականացման համար պետք է համագործակցային հարաբերություններ ստեղծի սովորողների, վերջինիս ծնողի կամ օրինական ներկայացուցիչների, այլ մանկավարժական աշխատողների հետ:

- Ուսուցիչը՝ որպես ուսումնական գործընթացի հիմնական կազմակերպիչ և պատասխանատու, զարգացնում է սովորողների ակտիվությունը, ինքնուրույնությունը, նախաձեռնողականությունը՝ սորտորեն համագործակցելով սովորողի ծնողի կամ օրինական ներկայացուցիչների հետ:
- Ուսուցիչը, սովորողի ծնողը կամ օրինական ներկայացուցիչը սովորողների կրթության ու դաստիարակության հարցում պետք է ունենան միասնական պահանջներ ուն նպատակներ:
- Ուսուցիչը սովորողի ծնողի կամ օրինական ներկայացուցիչների համար պետք է ապահովի մանկավարժական-լուսավորչական խորհրդատվություն՝ նպատակ ունենալով զարգացնել նրանց մանկավարժական գիտելիքները:
- Ուսուցիչը պարտավոր է սովորողի զարգացման ընթացքի վերաբերյալ տեղեկություն տալ սովորողի ծնողին կամ օրինական ներկայացուցիչներին՝ ակնկալելով նրանցից հետադարձ կապ:

ԱՌԱՋԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Մեր կատարած հետազոտության արդյունքները հիմք ընդունելով՝ հանդես գանք մի քանի առաջարկություններով.

- ✓ Չաշվի առնելով նոր ժամանակների մարտահրավերները, կրթական համակարգի պահանջներն ու սովորողների՝ ամենօրյա ռեժիմով փոփոխվող հետաքրքրություններն ու պահանջմունքները՝ կարծում ենք, որ ուսումնական գործընթացի արդյունավետ իրականացման համար սովորողի ծնողը կամ օրինական ներկայացուցիչը պետք է հնարավորություն ստանա էլ ավելի շատ տեղեկություններ ունենալու այն մասին, թե ինչով է զբաղվում իր երեխան դպրոցում, արտադասարանական կամ արտադպրոցական միջոցառումների

ժամանակ, ինչ հետաքրքրություններ ու նախասիրություններ ունի: Այս ամենն անհրաժեշտ է նրա համար, որ հնարավոր լինի կանխել հնարավոր բացասական սցենարները:

- ✓ Սովորողները հաճախ են ունենում բազմապիսի խնդիրներ. համացանցի հասանելիության պատճառով կարող են ունենալ կիբեռխնդիրներ, դպրոցում ենթարկվեն բուլինգի, խտրականության: Այս համատեքստում առաջարկում ենք ներդնել ծնող-ուսուցիչ-հոգեբան առցանց հարթակի մեխանիզմը՝ հնարավոր խնդիրները արագ բացահայտելու և լուծումներ տալու նպատակով:

Կարծում ենք սույն հետազոտության ընթացքում արված արձանագրումները մեծապես կօգնեն մեզ՝ ուսուցիչներին, կառուցողական ու բարձր որակի հարաբերություններ ստեղծել սովորողի ծնողների հետ՝ հաշվի առնելով, որ երկու կողմի նպատակն ու խնդիրը մեկն է՝ կիրթ, դաստիարակված, բարձր արժեքների կրող սերունդ ունենալը:

ՕԳՏԱԳՈՐԾՎԱԾ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ

1. Հանրակրթության մասին» ՀՀ օրենք:
2. <https://www.arlis.am/documentview.aspx?docid=72808> ՀՀ կառավարության որոշում:
3. Ա. Մ. Չաղոյան, «Խորհրդատվության դաստիարակչական դերը սովորողների պահվածքի ձևավորման գործում», ՇՊՀ, գիտական հոդված, 2014:
4. Յու. Ամիրջանյան, Ա. Սահակյան, «Մանկավարժություն», Երևան, 2005:
5. http://kargiskola.ge/parent/pdf/PE_GUIDE_Armenian.pdf Ծնողների ներգրավվածությունը, Թբիլիսի, 2015

6. Ковтуненко Л. В. Семья как социокультурная среда воспитания и ресоциализации несовершеннолетних правонарушителей // «Вестник Воронежского института МВД России», 2012.